

La universitat suspèn en perspectiva de gènere

La docència i la recerca continuen sent androcèntriques com demostra el fet que només el 17% dels graus incorporen assignatures específiques de gènere i menys del 5% dels grups de recerca treballen temes de gènere a la seua investigació.

L'estudi capdavanter, coordinat per les investigadores Tània Verge i Teresa Cabruja, demana més compromís per capgirar la situació i fer efectives les lleis d'igualtat.

Segons l'informe "La perspectiva de gènere en docència i recerca a les universitats de la Xarxa Vives d'Universitats" fet públic avui, les aules de les universitats suspenen en perspectiva de gènere. Tot i l'aplicació dels codis de bones pràctiques en la matèria, la realitat a les aules mostra "un baix nivell de transversalització de la perspectiva de gènere i una pobre oferta d'assignatures específiques" als currículums dels programes de grau i postgrau. Traduït en xifres, obtenim que la proporció de graus que incorporen alguna assignatura específica en matèria de gènere representa el 17% dels graus impartits en cada universitat. En gairebé totes les universitats de l'estudi, "la major part de les assignatures especialitzades en gènere són optatives (61%), fet que permet als estudiants esquivar en la seua formació la competència de gènere del grau".

Aquest estudi capdavanter és un treball col·laboratiu de les unitats d'igualtat universitàries. Ha estat coordinat per la delegada del rector per a les Polítiques d'Igualtat de Gènere a la Universitat Pompeu Fabra, Tània Verge, i la professora de Psicologia Social de la Universitat de Girona, Teresa Cabruja, i és alhora un diagnòstic de la situació a les universitats membres.

Aquesta baixa presència, però, prompte es podria revertir, tenint en compte que les universitats reflectides a l'estudi compten amb grups d'investigació especialitzats en estudis de gènere i que l'aparició d'aquests doctorats és relativament recent.

Baixa representació equitativa per sexe a les universitats

La presència equitativa de dones i homes a la coordinació de programes de doctorat continua essent també un llast, i manté desequilibris en favor dels homes. Segons les dades recollides a l'informe, "només quatre universitats tenen una proporció equilibrada de dones i homes: la URV (48% de dones), la UdG (62%), la UAB (45%) i la UJI (37%), mentre que les altres universitats mantenen una presència femenina superior al 30% però inferior al 40%".

S'observa, a més a més, que el sostre de vidre en els màxims òrgans de la universitat segueix latent, ja que la proporció de dones com a vicerectores o com a directores d'escola de doctorat continua sent inferior en comparació a la dels homes. Fins i tot s'aprecia una aclaparadora presència dels homes com a honoris causa i com a receptors de guardons i medalles d'honor a l'àmbit acadèmic.

No obstant això, en el cas de la Medalla d'Honor amb què la Xarxa Vives reconeix les trajectòries acadèmiques, cal destacar que durant els darrers anys s'ha equilibrat la distribució per sexes dels guardons. Des de 2012 fins a l'actualitat s'ha concedit la Medalla d'Honor de la Xarxa Vives a 5 dones i 5 homes.

Les unitats d'igualtat, paper clau

Les unitats d'igualtat de la Xarxa Vives consideren necessari fer arribar els resultats de l'informe al professorat i responsables acadèmics de deganats, departaments i equips de govern, per tal d'augmentar la sensibilització i fer que donen suport a l'estratègia de la perspectiva de gènere.

Així mateix, destaquen l'elaboració de recursos com poden ser guies i bancs de docència per a matèries i cursos, que servisquen al professorat per incorporar la perspectiva de gènere a les aules. En aquest àmbit, la col·laboració entre universitats “no només presenta un elevat potencial, sinó que resulta imprescindible”, sentència l'informe.

D'altra banda, l'informe també afirma que “si la competència en matèria de gènere s'incloguera a les avaluacions de l'alumnat i a la del professorat, es generaria un incentiu més per al canvi institucional i per a la formació en aquest àmbit”, i afegeix que el compromís dels òrgans universitaris “es pot demostrar també amb el reconeixement a les facultats i al PDI que promoguen el canvi. Les facultats pioneres podrien rebre més recursos econòmics i el reconeixement al PDI podria materialitzar-se en una puntuació específica en les avaluacions de l'activitat docent realitzades per les universitats i les agències”, conclou.

Xarxa Vives

La Xarxa Vives és una institució sense ànim de lucre que representa i coordina l'acció conjunta de 22 universitats de 4 estats europeus en ensenyament superior, recerca i cultura. Des de l'any 1994, ofereix una plataforma que lidera serveis per a universitats, organitzacions públiques i privades i societat, amb l'objectiu de contribuir al procés de construcció i de desenvolupament econòmic i social d'aquesta regió universitària transfronterera de l'Europa Mediterrània.

Les universitats de la Xarxa Vives treballen per incorporar la perspectiva de gènere des de fa més d'una dècada, a través de pràctiques com la formació del professorat novell, bancs de recursos, assignatures comunes entre facultats o projectes d'innovació docent. En el cas de la recerca, s'ocupen de millorar la formació en matèria de gènere a través de l'organització cursos i jornades, recursos per al PDI, visibilitzant la recerca realitzada en l'àmbit dels estudis de gènere, o el reconeixement de l'activitat investigadora amb premis a les millors tesis doctorals en aquesta matèria.